

Az emberség ELTÖRLÉSE

Naponta tapasztaljuk, ahogy folyamatosan növekszik a feszültség a világban. Az emberek ingerültek, semmisségek, apróságok miatt, ok nélkül egymásnak rontanak szóban vagy akár tettelesen is az utcán, a közlekedésben, boltokban. A közbeszéd színvonala már nem is sülyed, hanem zuhan, sosem látott mélységekbe. Miért?

Szép templom, mért sikolt a csended? Talán az Isten jajszava A torzult Emberért, kit valaha a maga képére teremtett.

Jékely Zoltán: A csend jajszava

- ◆ Egyre inkább úgy tűnik, hogy nem csupán egyszerű félreértésekről, apró-cseprő napi érdekütközésekről van szó, nem olyasmikről, amiket „tárgyalás útján”, a problémák meg- és kibeszélésével kezelni lehetne. A járványhelyzet, a bezártság pedig, amelynek elvben megálljt kellett volna parancsolnia az egymás ellen törő indulatoknak, észhez kellett volna térítenie az embereket, éppen ellenkezőleg hatott: csak fokozta a feszültségeket. Vagy meglehet, csak kihozta azt, ami már régóta fortyogott a bensőkben. Az ilyen állandósulni látszó konfliktushelyzetek mögött, messze túl az egyes viták konkrét, akkor és ott fontos okain valami nagyon mély oknak kell meghúzódnia. És ez az ok fenyegető. Az emberlétről, az emberség megszüntetésének lopakodó, ám egyre nyíltabb törekvéseiről van szó. Globalizmus és nemzeti törekvés állnak szemben egymással, szexuális szabadság és humanizmus, LMBTQ-propaganda és hagyományos családmodell,

az abortuszok számának világméretű emelkedése és a megfogant élet védelme, emlékezetkultúra és a múlt teljes eltörlésének szándéka. Az emberlét legalapvetőbb fundamentumai kerültek veszélybe, elsősorban a két természetes nem megkülönböztetésére épülő család, a nemzet összejtje. Miért?

Legalább kétszázötven éve tart az a folyamat, amelyben az Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember alkotója helyébe akarta tenni magát, hogy Istentől független lénné, úgymond, szabaddá legyen. Csakhogy ma már, egyebek mellett a pandémia miatt is, nyilvánvaló, hogy ez a törekvés látványosan megbukott. Erre pedig napjainkban a válasz nem az Istenhez való visszatérés, amely garantálná a valódi szabadságot, vagyis azt, hogy mindenki felfedezhesse valódi identitását és rendeltetését. Nem ez a válasz, hanem az úgynevezett poszt-humanizmus szellemi irányzata: az ember, ha már nem a képmása Istennek, ember sem akar lenni többé. Ez áll a mai törekvések mögött. Kenjük el, mossuk össze létezésünk határait, hogy az ember ne tudja, kicsoda ő, és mi a dolga e földön! Vicces dolognak tűnik, ám nagyon is mélyen jellemző erre a helyzetre az állapotfás maszkok terjedő divatja. Ez lett az Isten képmásából. Állatpofa.

A templom pedig csendes, és nem csak a karantén miatt. Többé nem az áhítat szent csendje ez, hanem az egyházé. Az egyházé, amely nem tudja a választ, dadogva keresi a szót, amely megállíthatná mind e borzalmakat. ◆

Giovanni Paolo Panini (1691–1765): A Pantheon belseje. Róma, 1747

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉTKEDŐK, KERESŐK, KALANDOROK

A Cottingley-i tündérek KARRIERJE

Száz évvel ezelőtt két kreatív, unatkozó kislány csínytevése egészen váratlan fordulatot vett. A felnőttek hiszékenysége ugyanis fölülmúlta a gyerekek minden várakozását, és olyan lökést adott az ártatlan tréfának, hogy az így keletkezett legendát évtizedekig nem lehetett kiiktatni a köztudatból.

◆ PATAKPARTI TÁRSASÁG

1917-ben a kilencéves Frances Griffiths és édesanyja a dél-afrikai brit domíniumból Angliába költözött. A nyarat a kislány nagynénjénél töltötték a yorkshire-i Cottingley-ben. Frances egész nap együtt lehetett idősebb unokatestvérével, a tizenhat éves Elsie Wrighttal. Elsie hatalmas képzelőerővel rendelkező kamasz lány volt, személyisége teljesen magával ragadta a fiatalabb gyereket.

Wrighték házához óriási kert is tartozott, aminek a végében ráadásul egy festői patak csörgedezett. A két kislány az egész nyarat itt töltötte: mindennap a patakparton játszottak, ahol semmi nem állt a képzeletük útjába. A házban beszélgető hölgyek rendszeresen mérgelődtek, amikor a két gyerek vizesen és sárosan tért vissza ezekből az önfeledt kalandokból. Próbálták rábeszélni őket, hogy találjanak maguknak valami más szórakozást, de a lányok hajthatatlanok voltak. Az egyik ilyen vita után közölték, hogy kizárólag azért tartózkodnak olyan sokat a pataknál, mert ott lehet tündérekkel találkozni. Nem örültek neki, hogy a felnőttek egy ingerült kézlegyintéssel elintézik az ilyen állításokat, ezért megfogadták, hogy bizonyítékot fognak szolgáltatni.

REJTÉLYES FOTÓK

Elsie apja, Arthur Wright lelkes amatőr fotós volt, és meglehetősen drága felszereléssel rendelkezett. A gyerekek kölcsönkérték a családfő fényképezőgépét, és elvonultak vele a kert hátsó részébe. Amikor Arthur előhívta a képet a saját, házi sötétkamrájában, a lemezen előtűnt a növények között üldögélő Frances, aki körül négy apró termetű tündér táncolt.

Mivel a figurák jól láthatóan kartonpapírból voltak kivágva, az apa megsimogatta a gyerekek fejét, és elküldte őket játszani. Két hónap múlva egyszer csak újabb fotók kerültek elő. A főszereplő ezúttal Elsie volt, amint a fűvön ülve, kedvesen mosolyogva egy szárnyas törpike felé nyújtja a kezét. A figura láthatóan kétdimenziós, rajzolt alak volt, Arthur most már dühös lett, és elvette a lányoktól a fényképezőgépet.

Elsie anyja, Polly viszont romantikus alkat volt, így elhitte a tündérekéről szóló történetet. A kor divatja szerint ő is imádta a titokzatos történeteket: okkultista társaságokba járt, és őszintén borzongott az asztaltáncoltatások, szellemidézés hírére. A férje földhözragadtabb gondolkodásmódjával szembeállva rendszeresen eljárt a közeli Bradfordba a Teozófia Társaság gyűléseire. 1919-ben a fényképeket is magával vitte az egyik ilyen összejövetelre.

Az első fényképek egyike Frances Griffith-ről a tündérekkel. Cottengley Glen West, Yorkshire, Egyesült Királyság, 1917 július

A TEOZÓFIAI TÁRSASÁG TERMÉKENY TÁPTALAJA

A Teozófiai Társaságot 1875-ben alapították New Yorkban, de hamar létrejöttek a fiókszervezetei az egész világon. A filozófiájuk misztikus alapelvei szerint a mindenséget ismeretlen okkult alapelvek irányítják, amelyek beleszövődnek a Világegyetem szövetébe. Feladatuknak tekintették, hogy a világ vallásainak vizsgálatával minél több ismeretet szerezzenek erről a titokzatos erőről, és ennek a tudásnak a felhasználásával az emberiség javát szolgálják. Álmaik szerint az emberiségnek a jövőben el kell érnie egyfajta ideális, édeni állapotot, amelyben nem játszik szerepet a faj, a nem, a világnézet vagy a bőrszín, mindenki egy univerzális testvériségben egyesül. Mindezt rejtett ezoterekus jelenségek és vallásfilozófiai alapelvek kutatásával akarták megvalósítani: eszméikben könnyedén keveredett egymással az ókori görög és neoplatonikus hitvilág, a buddhizmus, a zsidó kabbala, a hindu védikus filozófia és a muszlim szúfizmus. A társaság tagjai voltak olyan hírességek is, mint T. S. Eliot, James Joyce, Thomas Alva Edison, Jack London, Paul Gauguin, Kurt Vonnegut vagy éppen Elvis Presley.

A társaságnak persze Magyarországon is létezett tagozata, Teozófiai Társulat néven. A története már önmagában is kalandos, egykori székháza a mai napig látható Budapesten, a Kazinczy utca 55. alatt. A régi, kétszintes ház a huszadik század elején egy fogorvos tulajdonába került, aki az épület egy részét a Teozófiai Társulatnak adta bérbe.

Polly Wright azért vitte el a képeket a bradfordi gyűlésre, mert az egyik előadás a tündérek létezéséről szólt. A beszéd végén be is mutatta őket, és nagy sikert aratott velük. A társaság egyik prominens tagja, Edward Gardner különösen tűzbe jött a hírtől, mert az kiválóan beleillett az emberiség csodálatos fejlődéséről alkotott elképzeléseibe. Ezzel bemutatathatták a darwini evolúció valamiféle kifacsart változatát, amely szerint a segítőkész tündérvilág emelheti egy magasabb szintre az emberi fajt. Gardner el is küldte a fotókat egy fényképszakértőnek, aki kijelentette, hogy eredetiek, és minden, amit ábrázolnak, valóságos.

Az áttörés akkor következett be, amikor Gardner felvette a kapcsolatot Sir Arthur Conan Doyle-lal.

Elsie Wright egy tündérrrel.
Cottingley Glen West,
Yorkshire, Egyesült Királyság,
1917 augusztus

A TÜNDÉRSZTORI NAGYKÖVETE

Az író azonnal ráharapott a témára, mivel éppen a tündérek létezéséről szóló cikken dolgozott a *Sherlock Holmes*-történeteket is megjelentető *Strand Magazin* megrendelésére. Engedélyt kért a lányok apjától a fényképek felhasználására, Wright pedig el volt ragadtatva. A kezdeti szkepticizmusa megszűnt; mint mondta, Conan Doyle személye garancia az elfogulatlan, objektív ítéletalkotásra. Elvégre – szólt az érvelés – Sherlock Holmes megteremtője nyilvánvalóan figyelembe veszi a logika szabályait, így ha ő állítja, biztosan léteznek tündérek.

Conan Doyle mindent elhitt, ami misztikus, ezotirikus vagy természetfölötti romantikát rejtett magában. Rendszeresen vett részt például szellemidézéseken, mert mint mondta, „halál nem létezik”. Ez talán menekülés lehetett az életét beárnyékoló tragédiák sorozata elől. Első felesége tuberkulózisban halt meg, és két gyermeket hagyott maga után, az első világháborúban pedig

tizenegy családtagját vesztette el. Volt közöttük, aki a harcokban esett el, mások a pusztító spanyolnátha áldozatai lettek. A halottak között volt Conan Doyle imádott bátyja, Innes, valamint legidősebb fia, Kingsley is.

De ugyanebbe az irányba befolyásolta őt a szülei példája is. Apja, *Charles Altamont Doyle* az edinburghi munkügyi hivatal tisztviselője volt, de soha nem érezte magát boldognak ebben a pozícióban. Tehetséges amatőr festő és rajzoló volt: köztisztviselői fizetését azzal egészítette ki, hogy újságcikkekhez és könyvekhez készített illusztrációkat. Sokat festett, a lakásuk falát az ő fantáziadús, mesebeli képei borították. Kedvenc témái a tündérek voltak.

Művészi ambíciói sajnos fontosabbnak bizonyultak a családfenntartó szerepénél. Minden energiáját arra fordította, hogy kizárólag az alkotásaiból élhessen. A tehetsége és a szerencséje azonban ehhez már nem volt elég. Egyre frusztráltabb lett, majd hamarosan eluralkodott rajta

a depresszió és az alkoholizmus. Az állásából elbocsátották, és hamarosan teljesen munkaképtelenné vált. A felesége ezekben a zord időkben is példás szeretettel nevelte mind a hét gyereküket. Annak érdekében, hogy fenntartsa a lelki egyensúlyukat, hősi történeteket mesélt nekik az ősei misztikus, lovagi kalandjairól, így ültette el Conan lelkében is a mesék iránti elpusztíthatatlan rajongást.

Az apa állapota hamarosan olyan súlyossá vált, hogy egy „zabolátlan urak” részére fenntartott zárt intézetbe kellett vonulnia elvonókúrára. Később epilepsziás rohamai is lettek, és ettől kezdve elmeorvosintézetekben töltötte az életét. A festést és rajzolást ezeken a helyeken sem hagyta abba: képei nemcsak tündérekéről és más mesebeli lényekről szóltak, hanem felkavaró és ijesztő alkotásokat készített a halálról és a feltámadásról is. 1893-ban egy heves epilepsziás rohamba halt bele.

A TÜNDÉRKUTATÓ

1920 nyarán a lelkes Gardner két profi fényképezőgéppel és rengeteg fotólemezzel felszerelve érkezett a cottingley-i házhoz. Örömmel közölte a lányokkal, hogy itt a nagy lehetőség újabb, megdönthetetlen bizonyítékok beszerzésére. Ő úgy képzelte, hogy közösen fognak fényképezni a patakparton, de Elsie és Frances pánikszzerűen megtagadta ezt. Arra hivatkoztak, hogy ők már kialakították a tündérekkel a bizalmi kapcsolatot, de idegenek jelenlétében ezek a félnék élőlények nem fognak mutatkozni. A két unokatestvér ezekben a pillanatokban döbönt rá, hogy a három évvel korábbi ártatlan csínnyel veszélyes helyzetbe kerültek. Rémülten vették észre, milyen hatalmas nyomás nehezedik rájuk. Vagy most azonnal bevallják, hogy csalás volt az egész, és csúnyán rászédtek a köztisztviselőben álló Sir Arthur Conan Doyle-t, vagy tovább játsszák a szerepüket, és ezzel egyre jobban belegabalyodnak a hazugságba. Nem merték bevallani az igazat.

Jobb híján a felnőttek is beismerték, hogy nemkívánatos személyek a légies lények környezetében, így a lányok kettjesben vonultak el a kert végébe. Nemsokára újabb fotókkal jelentek meg. Az egyikben Frances volt látható, amint egy tündér lebeg az arca előtt, a következőn egy másik tündér Elsie-nek ad át egy virágot, a harmadikon pedig napozó tündérek szerepelnek. A Strand decemberi számában jó minőségű fotókkal megjelent Conan Doyle exatikus írása, és a lapot napokon belül el is kapkodták. Az író így fejezte be a cikket: „A létezésük elismerése ki fogja zökkenteni a materialista huszadik századot a maga mély, sáros kerékvágásából, és rávezeti annak belátására, hogy az életben jelen van a csillogás és a misztérium.”

KÉTKEDŐK ÉS RAJONGÓK

Néhány lelkes és naiv kommentár kivételével a reakciók lesújtóak voltak. A legtöbben Conan Doyle hiszékenységet tettek nevetségessé, mások gúnyosan mutattak rá, hogy különböző okkult jelenségek helyett inkább a gyermeki lélek mélységeit kellene vizsgálni. A fotók vizsgálatára felkért Kodak vállalat nem volt hajlandó igazolni a képek eredetiségét, az Ilford pedig kifejezetten hamisítványoknak nevezte őket. Egy Sir Oliver Lodge nevű fizikus arra mutatott rá, hogy ezek a tündérek gyanúsán a legújabb párizsi divat szerint öltözködnek. Conan Doyle egy logikai csavarral érvelt: azt mondta, hogy az ilyen vélemények egytől egyig előítéletesek, hiszen eleve arra a tévhitre építenek, amely szerint tündérek nem léteznek.

1921-ben Gardner már egy Geoffrey Hodson nevű okkultista „szakértő” társaságában érkezett a lányokhoz, akiknek viszont már nagyon elégük volt a tündérekből. Kijelentették, hogy egyet sem láttak az elmúlt időszakban, és fotókat sem voltak hajlandók készíteni. Csakhogy a lelkes rajongókat nem lehetett ilyen könnyen megállítani. Hodson elragadtatva tette közzé, hogy Cottingleyben lépten-nyomon tündérekbe botlott, követői pedig lelkesen terjesztették a hírt.

A cottingley-i tündérek titokzatos története egy ideig még lázban tartotta a közvéleményt, aztán persze lassacskán megszűnt a varázsa. A relativitáselmélet és a kvantumfizika szenzációs sajtóhírei lassan, de biztosan a perifériára szorították a csodalényeket. Teljesen persze soha nem múlt el ez a vágyódás: az újságírók az elkövetkezendő évtizedekben rendre elővették a két lány fényképeit. Ők maguk kétértelmű nyilatkozatokat tettek, amelyeknek az volt a lényege, hogy valószínűleg a saját gyermeki gondolataikat fényképezték le.

Egy 1984-es interjúban aztán végre elárulták, hogy milyen technikával készültek a hamisítványok. A képeket a *Mária hercegnő ajándékkönyve* című 1914-es mesekiadványból másolták, kartonpapírra kasírozták, majd kalaptűkkel rögzítették a fényképek kedvéért. Igaz, az addigra megöregedett hölgyek még ekkor is azt állították, hogy tényleg láttak tündéret, csak nem tudták őket lefényképezni. Frances 1986-ig élt, Elsie pedig 1988-ig.

A Magyar Teozófiai Társulat ma is létezik. Honlapot tart fenn, könyveket ad ki, előadásokat szervez, ha kell, a Zoom segítségével. Ha pedig valaki valóban tündéresre akar menni, az interneten könnyedén talál társakat, akikkel Szent Iván éjjelén boszorkánykört rajzolhat, és végigülhet egy romantikus éjszakát. Csak csendben kell maradniuk, nehogy elriasszák a tündéret. ♦

SZÖVEG –
UGHY SZABINA

Megmutatni a láthatatlant

Májusban kezdődött Loyolai Szent Ignác megtérésének jubileumi ünnepi éve. 1521-ben az akkor még katona életét egy ágyúgolyó okozta súlyos sebesülés gyökeresen megváltoztatta. Felépülése után zarándokútra indult. A jezsuita rend alapítójának állít emléket **Tolvaly Ferenc** legújabb dokumentumfilmje, a *Szent Ignác útja*.

♦ – 2005 óta gyakorlatilag minden világvallást bemutatott egy-egy regényben, holott korábban – bár költőként, rendezőként és producerként is alkotott – elsősorban üzletember és médiaszemélyiség volt. Mi történt önnel akkoriban, hogy a világi dolgok helyett a vallásokra irányította a figyelmét?

– Erdélyben nőttem föl, ahol – mint köztudott – Ceaușescu diktatúrája alatt korlátozott volt a vallásgyakorlás. Tizenhét évesen disszidáltam Németországba, és a Kastlben, a Németországi Magyar Gimnáziumban fejeztem be a középiskolát. Ez az időszak mély nyomot hagyott bennem. Hiányos lelkeségi neveléssel bekerülni egy román kori kolostor vastag falai közé, és ott vallásos tárgyú előadásokat hallgatni óriási élmény volt. Ekkor kezdtek el érdekelni a világvallások. Amikor felvettek a Müncheni Filmfőiskolára, rendszeresen átjártam a szemközti épületbe, a jezsuiták filozófia tanszékére, hogy még inkább elmélyítsem a tudásomat. Aztán más úton indultam el, de a vallások és Isten iránti vonzalmam megmaradt, és folyamatosan vágytam a mélyebb, kiteljesedettebb életre. 2002-ben azért adtam el a TV2-s üzletrészemet, hogy csak azzal foglalkozhassak, ami igazán érdekelt.

Kép: Cameofilm Studio

Jelenet a Szent Ignác útja filmből

– Az alkotás vagy az inspiráció a fontosabb?

– Nem azért élek, hogy írjak róla, mint Márquez. Én azért élek, hogy megtapasztaljam a csodákat, amelyekkel Isten nap mint nap megajándékoz minket. A gazdagság számomra többek között azokat a pillanatokot jelenti, amelyekben embertársaink megnyílnak előttünk, és érezzük egy idő után a szeretetüket. Ezt az ajándékot pedig szeretném megosztani másokkal, ezért írok, vagy forgatok filmet róla. Így született az *El Camino húsz év múlva – Szent Ignác útja* című regényem is, aminek alapján a film forgatókönyvét készítettük.

– Minden egyes munkájában hangsúlyos az utazás és az út motívuma, amely az önismeret metaforája is. Ha körbenézünk, manapság nagyon sok tanfolyam és képzés propagálja az önismeret fontosságát. Úgy tűnik, mintha a vallás helyét a terápia vette volna át. Mi lehet ennek az oka?

– A történelem során nem először fordul elő, hogy az anyagi világ felé fordulunk. Egy idő után érezzük, hogy hiányzik valami, ami kiteljesítheti az életünket, és elkezdünk keresni. Érdemes egy kicsit a múltba tekintelnünk. Nézzük meg a 16. századot, ahol tulajdonképp a filmünk játszódik! Egyre inkább azt hiszem, hogy az 1500-as évek első fele nagyon is hasonlít a mostani időszakra.

Akkoriban olyan intenzív globális kereskedelem alakult ki, mint addig soha. A gyarmatoknak köszönhetően Európa számos országa mérhetetlen gazdagságra tett szert. A világ elanyagiasodott, a belső értékek háttérbe szorultak. Olyan járványok pusztítottak, mint az izzadásozó betegség és a táncoló pestis. A könyvnyomtatás feltalálásának köszönhetően pedig kommunikációs forradalom zajlott, amely nagyjából akkora ugrás volt a korábbi információterjesztéshez képest, mint napjainkban az internet nyújtotta végtelen lehetőségek. Ebben a maihoz hasonló korban élt filmünk főhőse, egy igazi világhíró, Iñigo López de Loyola, aki zsoldos parancsnokként védte Pamplona várát, amikor megsebesítette a lábát egy ágyúgolyó. Gyógyulása után a Loyolából Manresáig tartó 640 kilométeres úton rádöbben, addigi kiüresedett élete nem folytatható tovább. Isten katonájaként akarta folytatni az életét.

– A pszichológia szerint krízis kell a változáshoz. Ön szerint min múlik a változás?

– Elsősorban bátorságon. Hátat fordítani a langyos, délibábos életnek csak elhatározás kérdése. Az életváltatást nem lehet elnapolni, mert mindenki életében elérkezik legalább egyszer a lehetőség, hogy belátható időn belül megváltoztassa az életét. Az elodázás zálogként működhet egy ideig, de amikor feszítően jelen van

Egy pizzaséf a Gozsdu-udvarból, egy bölcsész és egy pszichológus lány, valamint egy szociális munkás.

a beteljesedett élet hiánya, akkor nem szabad tovább halogatni a váltást. Nem szabad kifogásokat keresni, hogy „majd akkor, ha...” Én magam Ignáchoz hasonlóan nagy, világi álmokat szőttem, de neveltetésemnek köszönhetően ott volt bennem a belső út vágya is. A TV2-s időkben elhatároztam, hogy amint lehetőségem lesz tisztességesen lezárni egy nemzetközi karriert, útra kelek. De emléhetném példaként barátomat, Kiss Ulrich atyát is, aki a L'Oréal párizsi marketingigazgatójaként 48 éves korában otthagytta a felszínes, csillogó világot, szétszította vagyonát, és belépett a jezsuita rendbe. Ehhez nagyon nagy merészség és elkötelezettség kellett. Én nem voltam ennyire bátor.

– Őszintén szólva nem tudtam erről az útról, csak Szent Jakab-útról hallottam ez idáig. Min múlik egy zarándokút hírneve?

– Szent Jakabba nagyon sok mindent belevetíthetünk, mert keveset tudunk róla. Az El Camino inkább a legendák útja, amelyre komoly infrastruktúra épült, és idővel sokaknak kényelmesen járhatóvá vált. Ellenben a Camino Ignaciano szervezett formában alig tíz éve látogatható.

A filmben bemutatott négy zarándokot egy lelki vezető, Iriberry atya is kíséri. A nap elején az atya egy-egy bibliai idézettel indítja útjukra a fiatalokat, az aznapi zarándoklat végén pedig lehetőségük van megosztani vele és a „kamerával” a lelki rezdüléseiket, felismeréseiket. Ez az út abban is különbözik az El Caminótól, hogy ismerjük a névadót, Szent Ignácot. Készültek róla korabeli festmények, és útjára személyesen emlékezik vissza A zarándok című könyvében. Mi több, a Lelkiyakorlatok című műve évszázadok óta szolgál irányműként több millió embernek a befelé vezető útjukon.

– Hogy zajlott a zarándokok kiválasztása?

– A zarándokok kiválasztásával Balázs Zsuzsa, a forgatókönyv társszerzője foglalkozott. Közel száz jelentkező közül hívtunk meg végül harmincat a castingra. Négy különböző nemzetiségű közreműködőt választottunk ki, de jött a pandémia, és a korlátozások miatt ők végül nem tudtak a helyszínre utazni. Így azok közül, akiket

meghívtunk személyes beszélgetésre, négy eltérő élet helyzetben lévő magyar fiatal mellett döntöttünk. Egy pizzaséf a Gozsdu-udvarból, egy bölcsész és egy pszichológus lány, valamint egy szociális munkás. Fontos volt, hogy ne színészeket vigyünk magunkkal, hanem egyet a hétköznapi emberek közül, akik nem megjátszva, hanem őszintén vissza tudják adni az egyes útszakaszon szerzett lelki élményeiket.

– Milyen volt instruálni egy ilyen nagyon különleges, bensőséges életesemény közepette a zarándokokat?

– Megmutatni a lélek fejlődését, a láthatatlant nagyon nehéz. Az esti élménybeszámolókon nem akartam beavatkozni, kerültem, hogy megzavarjam az őszinte, mély vallomásokat. Azonban a filmen mégis jól lehet látni, ahogy a világítás, a két kamera meg hangtechnika ellenére megnyílnak a zarándokok. A forgatókönyv csak keretet adott, amin belül járták a zarándokok a lélekútjukat. Nagy hangsúlyt fektettünk a helyszínek kiválasztására is. A zarándokokat megpróbáltuk olyan teremtett és épített környezetben megmutatni, ami úgy néz ki ma is, mint Szent Ignác korában. Se a történelmi városmagokat övező panelrengeteget, se ipari parkokat, se antennát, se autót, se reklámtáblákat, de még maszkos embereket sem látunk a filmben. Tulajdonképp végig egy 16-17. századi festményben járják az útjukat. A film így hoz létre egy vizuális hidat Szent Ignác kora és a 21. század között.

– A pandémia mennyiben nehezítette meg a film létrejöttét?

– A vírus első hulláma miatt el kellett halasztani a múlt évben a májusi forgatást. Amikor útnak indultunk július végén, már közeledett a második hullám, de nem sejtettük, hogy pont a spanyolországi tartózkodásunk alatt fog felerősödni annyira, hogy újabb lezárásokat kelljen bevezetni. Ennek következtében a huszonkét nap alatt sokszor nem, vagy csak nehezen tudtuk megközelíteni a helyszíneket, még a szállásokkal is nehézségeink voltak, de a film producerének, Csáky Attilának, valamint kreatív igazgatóinknak, Kovács Lajos atyának köszönhetően le tudtuk küzdeni a nehézségeket, és úgy gondolom, a stábból egy kicsit mindenki részt vett ezen a lelki úton – a megpróbáltatások következtében.

A film premierje a tervek szerint 2021 májusában, Rómában lesz (az interjú áprilisban készült). Magyarországon 2021 szeptemberében, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus idején mutatják majd be. ♦

SZÖVEG –
FUTÓ ISTVÁN

SOROZAT –
LEZSER

REPÜLÉS

◆ Már nem emlékezett rá, hogyan került a lakásba. Azelőtt kint volt a szabadban. Jó levegő volt, napsütés. Rengeteg szép dolog, vidám színek, jó illatok, amelyek vonzották. A tágas, kék levegőben ide-oda röpdösött. Sok mindent látott, fentről és lentől, légszemével még annál is több szempontból. Ha megunt, vagy elfáradt, akkor leszállt valamire, napozott, vagy épp az árnyékba húzódott. Élvezte az új találkozásokat is és lassan megtanulta, hogy mitől kell távolságot tartani, mi az, ami biztonságos, kivel lehet kergetőzni, ki az, aki megkergeti.

Aztán valahogy bejutott a lakásba, maga sem értette, hogy hogyan. Talán valaki után repült, vagy egy illat vonzotta be a négy fal közé, de az is lehet, hogy egy langyos áramlattal hagyta magát besodorni az ajtón.

Eleinte élvezte az új helyeket és tereket, a fényes tárgyakat, a konyhapulton hagyott finomságokat, a puha kanapékat.

Aztán kezdte megenni az újra és újra megtett köröket, a négy fal közé szorult röppályát. Levegőre vágyott, új izgalmakra. Napfényre és hűvösre, az eső illatára. És találkozásokra.

Látta a kinti kéket, nekirugaszkodott, de nagy erővel az ablaküvegnek csapódott. Újabb és újabb köröket tett, és egyre elszántabban próbálkozott. Időnként megpihent, de aztán összeszedte magát és ismét repült és megint nagy hanggal koppant a tiszta üvegtáblán. Tett egy kört a nappaliban, a konyhában, a kétszárnyú erkélyajtóval is megküzdött. Furcsa, mert már pontosan tudta, hogy mi következik, mégis nekivágott, újból előről kezdte, megint a nappali ablakánál, aztán az erkélyajtón és a többin is. Már koválygott a sok ütközéstől, a saját fejében visszhangzottak az iszonyú koppanások, ahogy elemi erővel az üvegnek csapódik.

Aztán nyitódtak és csukódtak az ablakok, és valahogy végleg a két ablakszárny közé rekedt. Légszemével egyszerre látta a kinti kéket és a puha kanapékat. ◆

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
GERGELY-BAKA ILDIKÓ, FODOR KRISZTINA

JÚNIUSI KIMENŐ

Kép A Tigris című előadásból

MAGYAR SZÍNHÁZAK KISVÁRDAI FESZTIVÁLJA

Ha a járványügyi szabályok engedik, idén is megrendezik a fesztivált, amelyen határon túli magyar színházak előadásait láthatjuk. Megnézhetjük többek között a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház *Szedjetelek szét* című előadását, a Kolozsvári Állami Magyar Színház *Nóráját* és a Nagyváradi Szigligeti Színház előadásában *A tigris* című darabot. Három helyszínen tizenöt versenyelőadás és öt versenyen kívüli produkció várja a nézőket.

Kisvárdá, 2021. június 18–26.

Képr: Vigh László Miklós

BONDORÓ UTCASZÍNHÁZ FESZTIVÁL

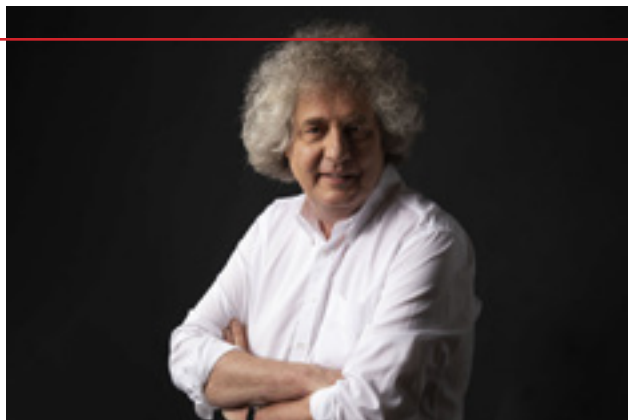
Harmadik alkalommal rendezik meg a fesztivált, amelynek keretében báb- és cirkuszi előadások, koncertek, kiállítások várnak mindenkit. Fellép többek között *Tompos Kátya* és *Hrutka Róbert*, *Kárász Eszter*, láthatunk pantomimes és marionett-előadásokat is.

Kapolcs, 2021. június 11–13.

DÉS LÁSZLÓ-KONCERT

Dés László nevéhez musicalek, filmzenék, népszerű dalok és dzsesszlemezek sora fűződik, rengetegen ismerik az olyan slágereket, mint a *Nagy utazás*, a *Legyen úgy!* vagy a *Mi vagyunk a grund!*. Ezen a koncerten eddigi pályájának legismertebb dalait és legutóbbi lemezének, az *Éjféλι járatnak* egyes számait adja elő. Fellép *Tóth Vera*, és szerepelnek majd a vígszínház Pál utcai fiúk – elhangzanak részletek a kirobbanó sikerű musicalből is.

Margitszigeti Szabadtéri Színpad, 2021. július 4.

Nemzeti
Táncszínház

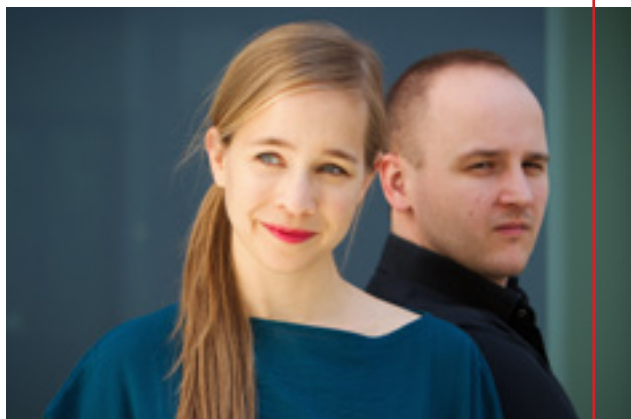

HÁZHOZ JÖN
A TÁNCMŰVÉSZET

ONLINE BEMUTATÓ ELŐADÁSOK

www.tancszinhaz.hu

Harcsa Veronika és Gyémánt Bálint

SZELÁVÍ! FESZTIVÁL

A slow turizmus, az ökotudatosság és az összművészetiség jegyében rendezik meg az első Szeláví! fesztivált Pilisborosjenőn, ahol koncertek, gyerekprogramok és iparművészeti vásár vár mindenkit. Fellép többek között *Harcsa Veronika és Gyémánt Bálint*, *Szirtes Edina Mókus*, és megnézhetjük a *Swing á la Django* és *Horányi Juli* közös műsorát is. Ráadásul a fesztiválterület a Kevélyhegyi Levendulamező szomszédságában van, és csodás rálátást kínál a településre.

Pilisborosjenő, 2021. június 18–20.

TELJESÍTMÉNYTÚRÁK – A FÖLD ALATT IS

A Vasutas Természetjáró Baráti Kör, Bánréve és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága hatodszor rendezi meg a programot, amelyen megcsodálhatjuk az Aggteleki-karszt barlangvilágát, valamint a felszíni karsztképződmények. A túra során a résztvevők szűk völgyeket érintenek, a széles, méltóságteljes Szelce-völgyben bandukolnak, áthaladnak borókás és bükkös részen is. Érdeemes az ország távolabbi szegleteiből is ellátogatni a túrára, azt esetleg összekötni egy felvidéki kirándulással.

Aggteleki Nemzeti Park, 2021. június 26.

VIGH ANDREA ÉS BALÁZS JÁNOS KONCERTJE

Az online koncertet Balázs János otthonában vették fel, az MVM Koncertek – A Zongora-sorozat keretében. Válogatást hallhatunk a zongoraművész új lemezének anyagából, amelynek koncepciója azt a romantikus hagyományt tükrözi, amikor a zongoristák és zeneszerzők improvizáltak és átíratokat készítettek ismert dalokból és operákból.

Vigh Andrea pedig a hárfairodalom legjobb darabjaiból ad rövid ízelítőt.

Online program, megtekinthető 2021. július 31-ig

Kép: Juhász Éva/Pesti Magyar Színház

LEGYETEK JÓK, HA TUDTOK!

Az 1500-as évek Rómájában játszódó zenés játék *Néri Szent Fülöp* életét dolgozza fel, aki nem szabályok szerint éli meg a hitét, hanem pusztán jóssággal, és ezt tanítja a koldus gyerekeknek is. Ez azonban felingerli a Sátánt, aki hatalmát látja veszélyben. Megindul a jó és a rossz küzdelme, amelynek központjában *Cirifischio*, az éles eszű, melegszívű római utcagyerek áll. Fülöp atya szerepében *Eperjes Károlyt* láthatjuk, az előadást *Nagy Viktor* rendezte.

**Online előadás a Pesti Magyar Színházból,
2021. június 7. és 13.**

VÁLASZFALAK

Az előadásban *Kern András* és *Hernádi Judit* egy több évtizede együtt élő házaspárt alakít, akik szinte már egyszerre lélegeznek, ismerik egymás minden mozdulatát. A gyerekeik felnőttek, élük a saját életüket, ők pedig új otthonban kezdnek új életet. Vagy mégsem ilyen gömbölyű minden? Lehet, hogy ők is ugyanolyanok, mint bárki? Tele beteljesítetlen tervekkel, viszonzatlan érzésekkel, eltitkolt frusztrációkkal?

Városmajori Szabadtéri Színpad, 2021. június 18.

Kép: Végh Tamás

25. DUNA KARNEVÁL GÁLA

A rendezvény negyedévszázados jubileuma alkalmából a közönség válogatást láthat *A Monarchia bálja*, az *Európai Tánckaraván*, a *Szerelmünk*, *Kalotaszeg* előadások legszebb jeleneteiből. Az est főszereplői a Duna Művészegyüttes és a Magyar Állami Népi Együttes mellett hazánk legkiválóbb néptáncgyűjtései és zenekarai lesznek. Fellép többek között a Bartina Néptánc Egyesület, a Bem Néptáncgyűjtés, a Tököl Délszláv Táncegyüttes, illetve a Göncöl és a Kolo zenekarok. A 25. Duna Karnevál Gála előestéjén, június 11-én pedig jubileumi népzenei koncerttel ünnepli megalakulásának 15. évfordulóját Szalonna és Bandája.

**Margitszigeti Szabadtéri Színpad,
2021. június 11. és 12.**

Képzési Hitel1

Szak- és felnőttképzésben résztvevők számára

1,99%-os kamattal

Szabad felhasználásra

Képzési Hitel2

Szak- és felnőttképzésben résztvevők számára

0%-os kamattal

Képzési díjakra

Fektess
a jövődbe!

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON zoológus

SOROZAT –
ÁLLATOK KÖZELRŐL

A SZENTJÁNOS

Kép: Profimedia-Red Dot

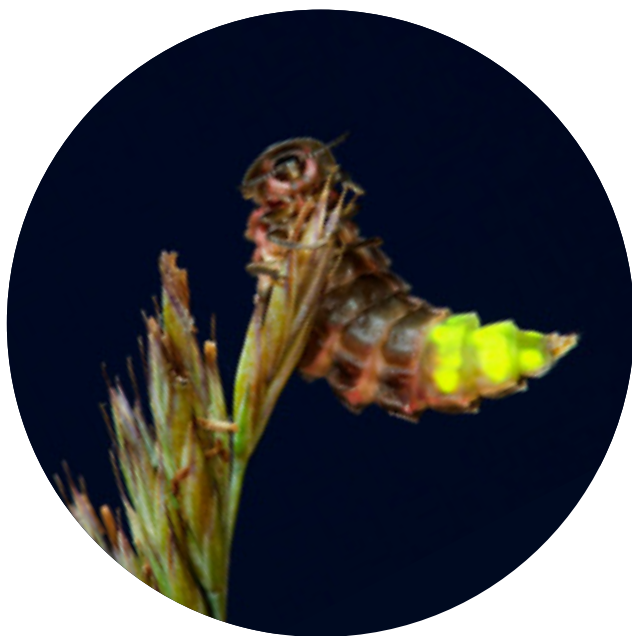
BOGARAK

Táncra

Június végén, Szent Iván éjszakáján gyakoriak a tűzhöz kötődő népszokások, például a tűzgrás vagy az örömtüzek gyújtása. A természetet is kedveskedik nekünk egy kis éjszakai „tüzes” látványossággal: a világító szentjánosbogarak rajzásával, amelynek megfigyelésére több botanikus kertben is várják a látogatókat.

- ◆ Miféle jószág ez a szentjánosbogar, és ha Szent Iván napjához köthető, akkor miért János? A második kérdésre egyszerű a válasz: az Iván (vagy például a szerb nyelvben Jován) keresztnév a János szláv változata. A nyári napforduló ősi, pogány ünnepét pedig nem véletlenül választotta a kereszténység Keresztelő Szent János ünnepének, hiszen ilyenkor a leghosszabb a világosság, és a legrövidebb a sötétség. Az angolban az ünnep nevében nem szerepel sem János, sem Iván, de még John sem, csak a nyár közepe: *Shakespeare* a *Midsummer Night's Dream* című darabjának címét is *Arany János* fordította Szentivánéji álomnak. Mint ahogy bogarunkat is egyszerűen csak tűzlégynek nevezi az angol (*firefly*), és világító kukacnak a német (*Glühwürmchen*, bár ismeretes a *Johanniskäfer* névváltozat is), Franciaországban, Olaszországban pedig számos népi elnevezése van, a pásztorok fényétől a holtak lámpásáig.

A SKORPIÓK ÉS EGYES EZERLÁBÚAK KÜLTAKARÓJA olyan anyagot tartalmaz, amely UV-fénnyel megvilágítva fluoreszkál. Ezt a fényt azonban nem luciferin, hanem egy másik vegyület, a béta-karbolin okozza.

CSAK A HÍM REPÜL

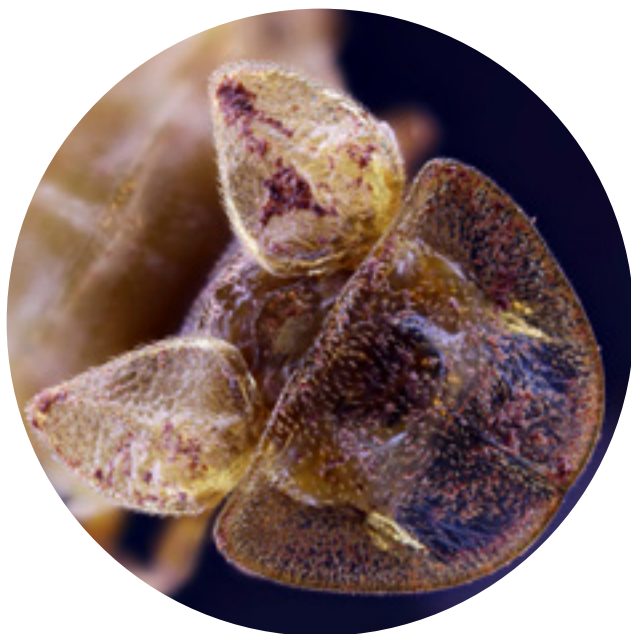
Most akkor kukac, légy vagy micsoda? Egyik sem, a szentjánosbogár bizony valóban bogár, bár nőstény példányai szárnyatlanok, és a bogarakra jellemző kemény szárnyfedő hiánya miatt szelvényezett potrohukkal valóban inkább kukacra emlékeztetnek. Világítani ő is tud, fényét gyakran lehet látni a bokrok alján, „lámpását” a potroha alsó részén viseli; világításkor ezt oldalt fordítja, hogy jobban látható legyen. A hímek viszont röptükben is világítanak, és úgy ráncolnak a levegőben, mint a legyek. Nekik tehát van szárnyuk, és kemény szárnyfedőjük is – róluk már könnyebb elhinni, hogy tényleg bogarak. Összetett szemükkel igen jól látnak, amire szükségük is van, hiszen a nőstényt a kibocsátott fénye alapján találják meg. A lárvák a nőstényekhez hasonlóak, de még nem rendelkeznek összetett szemekkel, míg a kifejllett nőstények igen, bár sokkal kisebbekkel, mint a hímek.

HATÉKONY ENERGIAFELHASZNÁLÁS

Hogy egy állat képes világítani, az valóságos csodának tűnik. A csoda titka a luciferin nevű vegyület és a luciferáz nevű enzim. A fény tehát kémiai reakció útján jön létre, és szükséges hozzá még víz, oxigén és magnéziumionok is. Ez az oka annak, hogy a szentjánosbogár szereti a nyirkos, nedves helyeket: nyirkos erdők, mocsaras alföldi rétek, gondosan öntözött kertek állata. Ha a bogár megszakítja az oxigénfelvételt, a fény kialszik – így tudja tehát kikapcsolni a lámpáját a szentjánosbogár. A fény, amit kibocsát, hideg fény: nem tartalmaz sem infravörös, sem ultraibolya sugarakat. A felhasznált energia 98 százaléka fénytermelésre fordítódik (összehasonlításként: a hagyományos villanykörték energiafogyasztásából 96 százalékban hő lesz, és csak 4 százalékban fény).

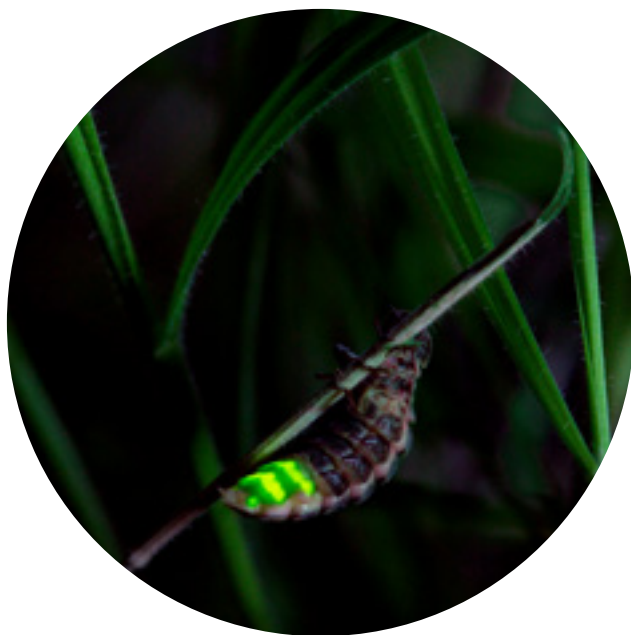

A NAGY SZENTJÁNOSBOGÁRON KÍVÜL hazánkban még két faj él: a kis és a törpe szentjánosbogár. Az egyes fajok hímjei csak a saját a nőstényeik jelzésére reagálnak.

A SZENTJÁNOSBOGARAK CSALÁDJÁNAK legkorábbi kövületei a kréta korból származnak.

RIASZTÁS ÉS MEGTÉVESZTÉS

A szentjánosbogarak biolumineszcenciája a ragadozók elriasztására is szolgál, sőt, eredetileg kimondottan az lehetett a célja, hogy felhívja a figyelmet a bogarak kellemetlen ízű, mérgező testnedveire, amelyeknek összetétele a varangyok mérgeéhez hasonlít. Ez a magyarázata annak, hogy a szentjánosbogárnak már a lárvái is világítanak, holott a partner odavonzása a párosodás céljából náluk még nem esedékes. Ezzel együtt nem minden szentjánosbogár világít. A nappali életmódot folytató fajok kémiai jelzésekkel csalogatják magukhoz a párjukat. Van olyan szentjánosbogárfaj is, amelynek ragadozó nőténye más fajok hímjeit csalogatja magához, úgy, hogy azok nőtényének fényét utánozza, majd felfalja az elcsábított hímeiket. A világ kb. 2000 szentjánosbogárfaja között vannak azonban békésebbek is, amelyeknek kifejlett példányai virággal és nektárral táplálkoznak.

SZÁJA NINCS

A hazánkban is élő nagy szentjánosbogár kifejlett példányai már nem táplálkoznak, szájszervük csökevényes. Sok más rovarhoz hasonlóan a lárvakorban felhalmozott zsírtartalékjukból élnek, és a párzás után nem sokkal elpusztulnak – természetesen a nőtények előtte még lerakják petéiket, amelyek már ekkor is világítanak. Lárvaik specialista ragadozók: zsákmányállataik a csigák (házasak és meztelenek egyaránt), amelyeknek testébe erőteljes rágóikkal bénító emésztőnedvet fecskendeznek. A nagyobb csigák súlyos sérülésekkel bár, de túlélhetik a támadást, a kisebbeket azonban a lárva teljesen felfalja. Sok más rovarhoz hasonlóan a szentjánosbogár is évekig fejlődik lárvaként, és életének csak egy kis része az az idő, amit kifejlett bogárként tölt el. Fejlődése teljes átalakulással történik, vagyis a lárvából bábállapotot követően lesz kifejlett rovar.

FOGYATKOZÓ BOGÁRKÁK

Hol él a szentjánosbogár? Elméletileg egész Európában bárhol, de gyakorlatilag egyre ritkábbak az olyan vizenyős rétek, árokpartok, erdőszélek, amelyek kedvező feltételeket kínálnak neki. A sűrű erdőben a bogarak nem látják egymás fényét, a nyílt mezőkön viszont a kiszáradás fenyegeti őket, és zsákmányállataikat, a csigákat is. A szentjánosbogár kedveli a mésztartalmú talajt, hiszen a csigáknak házuk felépítéséhez mészre van szükségük. A földterületek egyre nagyobb arányú megművelése és a rovar- és gyomirtó szerek alkalmazása is hozzájárul megfogyatkozásához. Mivel szaporodási sikerében meghatározó szerepe van a fénynek, a fényszennyezés rá nézve rendkívül veszélyes: a mesterséges fényforrások megzavarják tájékozódását, megakadályozzák abban, hogy partnerre találjon. Nagy veszteség volna, ha Szent Iván éjszakáján nem gyönyörködhetnénk többé a kis bogarak éjszakai fényjátékában. ♦

NEM A SZENTJÁNOSBOGÁR AZ EGYETLEN ÉLŐLÉNY, AMELY VILÁGÍT A SÖTÉTEN.

Más bogarak, illetve ezek lárvái, valamint tengeri rákok, medúzák, bizonyos korallak, egyes halak, tintahalak, sőt, egysejtűek és gombák is rendelkeznek ezzel a képességgel.

SZÖVEG –
VÉSEY MIKLÓS

SOROZAT –
BIBLIAI TÖRTÉNETEK

KÉT IMA

◆ Istenem, hálás vagyok mindazért, amit elértem az életemben. A vállalkozásom folyamatosan növekszik, mondjuk ez nem a véletlen műve, hiszen a munkámat alázattal, becsületesen végzem. A megrendelőknek tisztességes árat szabok, az adót hiánytalanul megfizetem, sőt, a profit tíz százalékát egy szegényekkel foglalkozó alapítványnak adom. Péntekenként gyónok, vasárnaponként misére járok. Részt veszek a plébánia életében, akár minden szabadidőmet feláldozva is: ministrálok, takarítok, programokat szervezek. Tisztában vagyok vele, hogy egy rendes hívőnek, férjnek és szülőnek mi a feladata, és maradtalanul el is végzem ezeket. Igent mondtam az életre, ezért négy gyönyörű gyermekem született, akiket szintén tisztelettudásra és a hibák elkerülésére nevelek, hogy ők is méltóak legyenek hozzád. Soha egy rossz szavam sincs se hozzájuk, se a feleségemhez, ha fel is megy bennem a pumpa, tudok uralkodni magamon. Mindez persze óriási erőfeszítésembe kerül, de jól tudom, csak így lehetek méltó arra, hogy az oltárnál magamhoz vegyelek. Köszönöm neked, hogy büszkén ülhetek az első padokban, és nem kell az oszlopok mögé bújnom elöldek azokkal együtt, akik valamilyen gyengeségük miatt nem áldozhatnak. Ott áll hátul például az a szomszéd srác. Állítólag hívő ember, pedig mindenki tudja, hogy egy munkakerülő alkoholista, ráadásul még a feleségét is veri. És még van bőr a képén kereszténynek hívni magát, megáll az eszem! Most nézd meg, még le is térdel, mintha áldozott volna. Köszönöm neked Uram, hogy a bűnösök képében megmutattad, milyen mélyre zuhanhatunk, ha nem figyelünk eléggé, ámen.

”

Mondom nektek, ez megigazulva ment haza, nem úgy, mint amaz. Mert mindenki, aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.

(Lk 18, 14)

Most jön az áldozás, de én nyilván nem mehetek oda. Csoda, hogy a templomodban megtűrsz, Uram, és nem válok füstté, amikor átlépek a küszöböt. Igazából azt sem tudom, mit keresek itt, csak a templom útba esik a kocsmá felé, és láttam, hogy ég a villany. Otthonról muszáj volt eljőnnöm, nehogy megint megüssöm a feleségemet, a gyerekeimről nem is beszélve. Éreztem, ahogy növekszik bennem a feszültség, és ha kibújik, nem lesz jó vége. Szóval csoda, hogy megtűrsz itt, félek is tőled rendesen. Hisz olyan hatalmas vagy, egyetlen apró sóhajjoddal kifújhatnád belőlem a lelket, ha akarnád. Bár tudom, hogy atyánk vagy, és ezért bízunkunk kell benned. Az én gyerekeim mondjuk rettegnek tőlem, nem is csodálom, mert amikor részeg vagyok, én is félek önmagamtól. Tudom én, hogy a pia az oka mindennek, már a lakásunk is félig ráment, de mit tegyek, ha egyszer nem tudom abbahagyni? Nem, én nem vagyok méltó arra, hogy magamhoz vegyelek. Gyónhatnék, persze, de nem lenne képmutatás úgy mondani a bűnbánat szavait, hogy már ott és akkor piáért remegek? Most is itt verem a mellem, aztán tessék, megyek tovább a kocsmába, és folytatom ugyanazt, ugyanúgy. Próbáltam változtatni ezerszer, de nem megy, nekem csak ennyi telik az erőmből. Gyenge vagyok, ez az igazság, egy változni képtelen, alkoholista senki. Azért most letérdelek, hogy úgy tűnjön, mintha áldoztam volna, különben a többiek kinéznék maguk közül. Már az is csoda, hogy erre a pár percre megtűrnek itt... Uram, bocsáss meg nekem, és adj erőt, hogy változni tudjak, ámen. ◆

EIFFEL

EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

AZ ÚR HATNÁM, POLGÁR

Jean-Baptiste Lully
Molière

Le bourgeois gentilhomme

VÍGJÁTÉK KÍSÉRŐZENÉVEL EGY RÉSZBEN, ÖT FELVONÁSBAN, FRANCIA NYELVEN, MAGYAR ÉS ANGOL FELIRATTAL
ÖSSZMŰVÉSZETI ELŐADÁS MOLIÈRE ÉS LULLY MŰVEI ALAPJÁN

SZÖVEGÍRÓ **MOLIÈRE** MOLIÈRE EREDETI MŰVE ALAPJÁN AZ ELŐADÁS SZÖVEGVÁLTOZATÁT KÉSZÍTETTE **VARGA ZSÓFIA, TARNÓCZI JAKAB**

RENDEZŐ **TARNÓCZI JAKAB** LÁTVÁNYTERVEZŐ **KÁLMÁN ESZTER**

KARMESTER **THOMAS KORNÉL**

BEMUTATÓ 2021. JÚNIUS 12., 19:00, EIFFEL MŰHELYHÁZ

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Médiapartner: **PAPAGENO**

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

A NŐI LÉT NAGY TITKAI

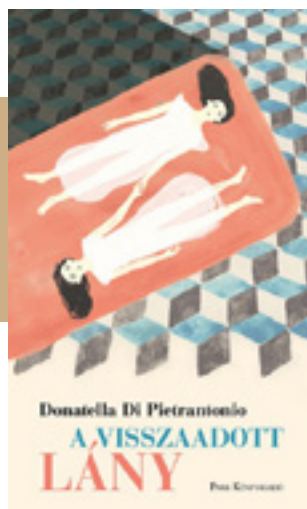
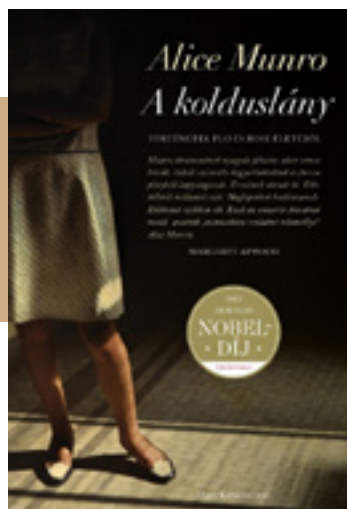
Roskadoznak a polcok a könyvesboltokban, mert a tavaszi zárás után csak lassan térnek vissza a vevők. Ráadásul ők is tétovák, hiszen a fülszövegek aligha igazítják el őket, a kritikák eltünedeznek az újságokból, és egyre ritkábbak a jó hangulatú könyvbemutatók, a személyes találkozások a szerzőkkel.

◆ **ZSUFFA TÜNDE AZ ÉG TARTJA A FÖLDET** című regénye az utóbbi időszak nagy sikere volt – tudtam meg az egyik katolikus könyvüzletben. Az írónőt szereti és ismeri a közönség, ráadásul olyan témát választott, ami megdobogtatja a szíveket – mondja az eladó, és biztosít, hogy nem fogok csalódnai, ha megveszem a könyvet. Ami *Árpád-házi Szent Erzsébetet*, a regény hősnőjét illeti, a múlt század talán legnagyobb francia írónője, *Marguerite Yourcenar* (1903–1987) azt állította róla egyik utolsó interjújában, hogy ő Európa legszerethetőbb női szentje. Az írónő évtizedekig készült, gyűjtötte az anyagot, hogy megírja életregényét. Sajnos a könyv nem készült el, pedig milyen jó volna tudni, mi izgatta Erzsébet alakjában az Egyesült Államokban élő, francia nyelven író Yourcenart.

Zsuffa Tündét öt, önéletrajzi elemeket is tartalmazó regénye után a Covid-járvány vezette el Szent Erzsébethez, akiről több magyar életrajz, regény is született már. Nem is beszélve a közkincsekké vált legendákról, a zeneművekről, a képi ábrázolásokról. *II. András* magyar király és a *Bánk bán*ból ismerős meráni *Gertrud királyné* kislányát négyévesen Tübingenbe küldik, hogy ott a leendő őrgróf feleségévé neveljék. Erzsébet 1221-ben, tizennégy évesen köt szerelmi házasságot Lajossal. Hat év boldogság jut nekik. És három gyermek. Férje halála után Erzsébet gyászruhát

ölt, és többé nem veti le. Alamizsnát oszt, betegeket ápol, lemond a világi javokról, harmadrendi ferences nővér lesz. 24 évesen meghal, négy év múlva szentté avatják. Ezt a megindító történetet meséli el Zsuffa Tünde, nagy súlyt helyezve arra, hogy itt egy magyar lány felnövekvését, szép életét követhetjük nyomon. Még Erzsébet legendás csodáját – kosarában az alamizsna rózsává változik – is magyar földre helyezi. András király kéri számon az alig négyéves kislányon a jótékonykodást, és ő pillantja meg az illatozó virágokat. Igaz, hogy kapunk egy magyar csodát, de ettől a szentté válás, a felnövés izgalmas folyamata elhomályosul. Ha négyévesen csodatévő szent lesz valaki, akkor nincs igazi tétje a további cselekedeteinek. Hasonlóan problematikus Erzsébet politikai tisztánlátásának megmutatása, amit a kisérőjének szegődött *Walter* lovag közvetít a regényben. András király és fia, a későbbi *IV. Béla* közötti konfliktust szeretné a távolban élő királylány elsimítani, hiszen a szembenállással hazájuk ellen vétenek a felek, vallja. Ez a kitérő lehetőséget ad az írónőnek, hogy bemutassa az országos politika irányítóit és azok szándékait a XIII. századi Magyarországon. Kétségtelen, hogy ráfér a mai magyar olvasóra egy kis történelemlecke. És mint a könyv sikere mutatja, hálás is érte.

(*Antológia Kiadó, Lakitelek, 3500 Ft*)

DONATELLA DI PIETRANTONIO A VISSZAADOTT LÁNY

című regényének története olyan egyszerű, akár egy népmeséé. Egyetlen, közhelyesnek tűnő mondatban összefoglalható a tanulsága is: az igazi szeretet nem a tékozló külsőségekben mutatkozik meg, hanem a csendes önfeláldozásban. Hogy miért kell kétszáz oldalt elolvasni ezért a gondolatért? Mert kivételes nagy művel van dolgunk, mert nincs benne egyetlen felesleges mondat, jelző vagy kép, mert nem akar kioktatni, bármit is a szájunkba rágni, mert nem idealizálja szereplőit, mert minden figura lelkivilágába bele tudunk helyezkedni, hiszen hihetetlenül árnyalt alakok, mert tudunk rajtuk nevetni és tudjuk megsírni is őket.

Egy tizenhárom éves kislánynak, aki jólétben, szép tengerparti házban nőtt fel, remek iskolába járt, balettozott, úszott, barátnők vették körül, egy nap ajtót mutatnak: irány haza a szüleidhez. Szegény gyerek eddig szüleinek hitte nevelőapját és -anyját. Egy isten háta mögötti faluba száműzik, ahol egy rozoga viskóban kell meghúznia magát tucatnyi testvére mellett. Persze hogy nem hajlandó elfogadni a helyzetet, rossz tréfának véli az egészet, és folyamatosan vélt szüleit sírja vissza. A regény azt mondja el, hogy sok-sok csalódás után hogyan talál vissza igazi családjához ez az egy év alatt felnőtté váló kislány.

(Fordította: Toderó Anna. Park Kiadó, 2990 Ft)

ALICE MUNRO A KOLDUSLÁNY című könyve regényként is olvasható novellafüzér. Időnként félre lehet tenni, mert az egyes fejezetek önmagukban is megállnak, de biztosan újra kézbe vesszük, mert izgat a főszereplők sorsa, életük egyszerre kiszámítható és kiszámíthatatlan fordulatai. Rose születésekor meghal az édesanyja, ezért apja gyorsan mostohát hoz a házhoz. Flo ravasz, gyakorlatias asszony, aki remekül feltalálja magát a kanadai kisváros szegénynegyedében. Rose-t a saját képére akarja formálni, de az ambiciózus és tehetséges lány többre vágyik. Ösztöndíjat kap, így Torontóba megy tanulni. Hétféteken könyvtárosként keresi a pénzét. Itt ismerkedik meg a könyvmoly *Patrick*kal, aki halálosan beleszeret a lányba, és feleségül kéri. A házasság hamar csődbe jut, Rose otthagyja a dúsgazdag családja befolyása alatt lévő férfit.

Újságíróként és tévésztárként próbálja megvalósítani magát. Miközben sikerek és kudarcok váltják egymást Rose életében, Flo azon kesereg, hogy nevelt lánya nem hallgatott rá. Pedig ha az ő útját követi, boldog is lehetett volna. Ki tudja?

Amikor 2013-ban kihirdették az irodalmi Nobel-díj nyertesét, semmit sem tudtunk Alice Munróról. Az életművet magyarul közzé tevő Park Kiadónak hála, bizton állíthatjuk, jó döntés született nyolc évvel ezelőtt.

(Fordította: Lukács Laura, Park Kiadó, 4500 Ft) ♦

DŰLŐTÚRÁK ÉS SZABADTÉRI KÓSTOLÓK

Nyitnak a borvidékek is

A koronavírus-járvány alaposan megnehezítette a hazai borászatok hétköznapjait, többen az életben maradásért küzdöttek az elmúlt hónapokban. Öröm az üremben, hogy az ágazat a jelek szerint sikerrel vette a rendkívüli akadályokat, többek között az online vásárlások erősödése és az online szervezett borkóstoló rendezvényeknek köszönhetően. Bortermelőink, ha óvatosan is, de fokozatosan nyitják a pinceajtókat, hazánk varázslatos dűlői pedig ismét megtelhetnek étellel.

◆ A legjobb időszak erre amúgy is a június, hiszen a kivételesnek ígérkező 2020-as évszám első tételei – mint a reduktív fehérborok, habzó rozé és vörösborok vagy a kadarkák – már palackérettek ilyenkor, a borászok az aktuális szabályok betartásával megmutathatják tavalyi munkájuk első gyümölcseit.

Az utazás szervezésénél ezúttal is gondosan kell tervezni. A legfontosabb, hogy – a korábbiakkal ellentétben – idén a legnépszerűbb dűlőtúrák limitált számú vendéget fogadnak, így az általában pár száz fős események gyorsan betelnek. A májusi adatok alapján remélhetjük a közeli nyitást, de fontos, hogy az aktuális rendelkezéseket figyeljük és legyen egy kidolgozott B tervünk. Amennyiben egy kiszemelt dűlőtúra jegyei az orrunk előtt fogynak el, ne keseredjünk el! Sok borászat szervez térképes-piknikkosaras kirándulást saját birtokon kijelölt útvonallal, így ha fesztiválhangulat nem is lesz, biztonságos, csendesebb családi-baráti kirándulást szervezhetünk a júniusi-júliusi hétvégékre. Lássuk részletesen, milyen asztalt terítenek borvidékeink a következő hetekben!

TOKAJ

A világhírű aszú hazája az első júniusi hétvégén rendezi meg a Tokaji Bornapokat, ahol Tokaj-Hegyalja minőségi pincészeite kínálják remek boraikat, a belvároshoz közeli pincék szabadon látogathatóak, esténként pedig gitár- és cimbalomkoncert is lesz a rendezvényen. Június 5-én rendezi meg a Tokaji Borászok Asztaltársasága a IV. Tokaji gasztro- és dűlőtúrát. A népszerű kirándulás a Szerelmi pincesorról indul, majd a Hétszőlő 50 hektáros birtokát járják be a bor szerelmesei két megállóval, pazar kilátással és persze kóstolóval, piknikkel fűszerezve. (Részletes programok a tokaj-turizmus.hu oldalon.)

A Jó éjszakát, Mád! rendezvény június 12-én vár mindenkit: Csomortáni Gál László kiállításmegnyitója után Lovasi András, majd Tim Atkins koncertjét élvezhetjük egy pohár bor mellett a késő éjszakai nyitva tartó mádi pincészetek udvarában (madikor.hu).

Közeleg a II. Mad Run futóverseny is a mádi dűlők meredek kaptatóin 4, 8 és 16 km verseny távokon. A Tokaji Vízitúra Központ minden héten csütörtöktől vasárnapig várja a túrázókat, 4-es és 6-os kajakokkal, valamint 2 fős túrakenukkal fedezhetjük fel a Bodrogzug csodálatos vadvilágát.

Tokaj, Mád, Szent Tamás-dűlő

Szekszárd, birtoktúra

SZEKSZÁRD

Már hagyománynak tekinthető, hogy Szekszárdon júniusban összeakasztják szarvukat az északi „Fősváros” és a déli Alsóváros pincészetei. Bikavérrel, illetve kádarkával mérkőznek meg egymással. Észak és Dél nemes háborújában persze a borrajongó közönség jár jól, hiszen mindkét program szervezői kitesznek magukért.

A Bikavér Borongoló egy gyalogos bortúra, amelynek keretében a város északi pincészeteit járják be a vendégek – ez június 5-én lesz. Fáradtabbak és idősebbek ingyenes buszjáratokon is eljuthatnak a következő állomásig, többek között az Eszterbauer borászat, a Vesztergombi pince és a Mészáros borászat készül kóstolósorokkal, borcorcsolyákkal (bikaverborongolo.hu).

Egy héttel később mutatják meg az alsóvárosiak a tavalyi kádarkák zamatát a X. jubileumi Iván-völgyi Kadarka túrán. Azőt házigazda (Heimann, Vida, Sebestyén, Tüske, Németh János) udvarában vendégpincék teteleit is kóstolhatjuk; idén új helyszínen, a Kerámia Borműhelyben közös program is lesz este zenével és borral (ivanvolgyitura.hu). Minkét rendezvény limitált számú vendéget fogad.

Badacsony, Laposa-terasz

A Heimann család a nyári hónapokban hétfőtől szombatig piknikhátizsákot állít össze, benne behűtött borokkal, pohárral, térképpel, pléddel és elemózsziával. A családi-baráti dülőtúrára előzetesen regisztrálni kell (heimann.hu).

Szekszárd nemzetközileg híres futóversenye, a Borvidék Félmaraton idén sajnos elmarad, de a trópusokat idéző löszszurdokok két kijelölt túraútvonalon is bejárhatóak, akár futócipővel is. Terepjárós kiránduláson pedig a borvidék dűlőit és kilátópontjait is bejárhatjuk (videkjaroterepjaro.hu, borvidekidzsiptura.hu).

VILLÁNY

Villány óvatosan tárja fel a pincesorok ajtóinak mögött rejlő kincseket, de júliusban két fantasztikus rendezvénnyel is csábít mediterrán borvidékünk.

Július 3-án piknikkel, mountain bike teljesítménytúrával, dülők között kanyargó élménykerékpározással és tenkesi piknikkel vár a Siklós és Villány közös szervezésében rajtoló Gördülő Dülők.

Július 14-15-én rózsaszínbe öltözik Villány, hogy az országban egyedülálló módon ünnepelje meg a rozé borokat. A fesztiválon az összes mérvadó pincészet standokon és a pincékben egyaránt a legfrissebb rozékat kínálja, az esemény csúcspontja azonban a Rozémaraton, ahol az induló futóknál elvárás a rózsaszín mez. (villanyiborvidek.hu).

Bár csak augusztus elején kezdődik, a kulturális fesztiválok rajongói számára kihagyhatatlan az Ördögkatlan Fesztivál (ordogkatlan.hu).

BALATON

Bár a magyar tenger több borvidékünk (például a Balatonboglári vagy a Balatonfüred-csopaki borvidék) dülőinek partjait is áztatja, júniusi programokban

Tokaj, Kikelet-pince

a tó nyugati medencéjében a Tapolcai-medence környéke jeleskedik.

A badacsonyi Gasztrohegy a június 4–5-i hétvégén folytatja tematikus hétvégéit, ezúttal a mexikói eredetű tapas lesz terítéken, kóstolói tökéletesen párosíthatóak a minerális, savakban gazdag helyi borokhoz. A rendezvénybe csatlakozó éttermeket egyénileg kereshetjük fel, Gasztrohegy bérlettel kedvezményeket kapunk a kóstolók árából (badacsony.com).

Érdeemes kerékpárral végiglátogatni az éttermeket és pincéket, ha pedig egész hétvégére tervezünk, érdemes a közeli Szent György-hegyre is átruccanni. A szintén június első hétvégéjére tervezett, koncertező, tábortüzes napfelkelteváró mulatság ugyan elmarad, de a Szászi Birtok terasza és a Bencze Családi Birtok vinotékája már várja a borturistákat kóstolókkal, szervezett programokkal.

A Tapolcai-medencétől nem messze, Balatonyörökön is nyitnak a pincék június 12-én. A kóstolópothar 15 órától lehet megvásárolni a szépkilátói büfésornál, majd a Becehegy pincéinél tölthetjük fel finom borral, ahol a pincék pogácsával és zsíros kenyérral is várnak a pazar kilátás mellett (balatonyorok.hu).

Fedezzük fel – akár újra – a tanúhegyek bazaltorgonáit a tematikus tanösvényeken, és élvezzük a Balaton panorámáját a hegyi tisztásokról! ♦

Összeállításunkban igyekeztünk a körülményekhez képest biztosan megrendezett programok közül szemlézni, azonban változások az utolsó pillanatban is lehetnek, figyeljük a kiszemelt események online felületeit! A Magyar Turisztikai Ügynökség információs portálja, a Magyar Bor Személyesen tökéletes adatbázis kezdő vagy akár tapasztalt borturistáknak, részletes borvidéki leírásokkal, túra- és programajánlókkal (bor.hu).

5 ÖTÖS
90 LOTTÓ

Élj a lehetőséggel!

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

www.szerencsejatek.hu #maradjonjatek

18

SAMPSON

SAJGÓ SZABOLCS
JEZSUITA KÖLTŐ,
A HUNGARY
HELPS PROGRAM
JÓSZOLGÁLATI
NAGYKÖVETE

A segélyprogramról
a 14. oldalon olvashat